

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Udrag fra Skyggebilleder

Citation: Andersen, H. C.: "Skyggebilleder af en Reise til Harzen, det sachsiske Schweitz etc. etc., i Sommeren 1831", i Andersen, H. C.: *Skyggebilleder af en Reise til Harzen, det sachsiske Schweitz etc. etc., i Sommeren 1831*, udg. af Johan de Mylius, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, 1986, s. 172. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-andersen01val-shoot-idm139649680723952/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Skyggebilleder af en Reise til Harzen, det sachsiske Schweitz etc. etc., i Sommeren 1831

- 116 *den gamle Skolemester*: jvf. kap. 4. – *Antikverne*: oldsagerne, genstandene fra antikken. – *Hofraad Ebert*: Friedrich Adolf E. (1791-1834), overbibliotekar ved Det kgl. Bibl. i Dresden. – *vores Molbeck*: Christian M. (1783-1857), bibliotekar, historiker og sprogforsker. Havde i 1822 udgivet en rejsebeskrivelse (*Reise gjennem en Deel af Tyskland, Frankrige, England og Italien i Aarene 1819 og 1820*), der for en dels vedkommende dækker HCAs rejserute. – *Pontekaiser*: bærestole.
- 117 *fiul*: grim. – *triste dicitu*: (lat.) trist at sige. – *Midas-Siv*: efter et græsk sagn havde den frygiske kong Midas æselører, som han skjulte under en hat. Kun hans barber kendte hemmeligheden, men han kunne ikke holde den for sig selv. Barberen hviskede den til sivene, som så hviskede den til hele verden.
- 118 »*Gedenken Sie auch . . .*»: Husk også på mig i det fjerne; bliv ved at vandre vel til mode og munter på poesiens vej, som De har betrådt så smukt og modigt. Tab ikke modet, når nogtern kritik vil ærgre Dem. Hils den dyrebare Ingemann og alle venner og vend engang igen, frisk, rask og rigt begavet af museerne tilbage til Tyskland. Dresden d. 10de juni 1831. Deres sande ven, Ludwig Tieck.
- Det omtalte ark indklæbde HCA senere i et album, han anlagde til bl. a. stambogsblade (HCA *Album* I-V, bd. II, 1980, s. 491 ff.).
- 119 *en ung russisk Woiwod*: opr. betegnelse for en fyrste. I det 19. årh. brugtes betegnelsen om en provinsgouvernør. HCA kan have samlet dette usædvanlige ord op fra læsning i Jean Pauls roman *Hesperus* (1819), hvor det bruges nogle gange (bl. a. i »3. Hundpostage»). – *Dan Carlos*: skuespil af Friedrich Schiller (1787). – *Jeppo Berg*: ref. til Ludvig Holbergs skuespil *Erasmus Montanus* (ca. 1723). – *der Gott und die Bejaderer*: (overs: guden og heteren (dvs. skøgen)) digt af Goethe (1798). – *Sirok*: vind (scirocco), egl. ørkenvind.
- 120 *Spindsot*: taring (feks. lungetuberkulose). – *Judebog*: Jüterbog. – *Mauritius*: den hellige M. Led martyrdøden under den romerske kejser Diocletian. – *Colonade*: søjlegang.
- 121 *den gamle Konge . . .*: jvf. det eventyr, HCA fortæller sig selv i kap. 4. – *Luis Angely*: oversætter og forfatter (1787-1835). Samarbejdede med Kotzebue.
- 122 »*Unter den Linden*»: Berlins hovedstrog. – *midt i Sandet*: om den sandede egen se HCAs digt »Ja Preussen var et dejligt Land» længere fremme i samme kapitel.
- 123 *anset Formen . . . for det Første*: jvf. J.L. Heibergs formæstetik, som HCA her distancerer sig fra. Formæstetikken var netop i 1830 blevet markeret ved de anonyme *Gjenganger-Breve* (af Henrik Hertz, 1797-1870). Disse indeholdt et angreb på HCA. – *venia verbo*: sit venia verbo (lat.) hvis jeg må sige det sådan. – *vor Ørsted*: fysikeren og naturfilosoffen H.C.Ø. (1777-1851), opdageren af elektromagnetismen. Var gennem mange år HCAs åndelige vejleder. – *Chamisso*: Adalbert von Ch. (1781-1838), født i Frankrig, som hans familie måtte forlade på grund af revolutionen

- 1789; blev tysk officer, digter og botaniker. Forfatter til *Peter Schlemihls wundersame Geschichte* (1814), hvis skyggemotiv har inspireret HCA til hans historie »Skyggen». – *Kobberet*: kobberstikket. – *Schlafrock*: (Schlafrock, ty.) slæbrok. – *Oberon*: Carl Maria Webers opera *Oberon* (1826) med opr. engelsk tekst efter Chr. M. Wielands tyske versfortælling *Oberon* (1780). – *gespærter Sæson*: (gespærter fejl for gespærter) reserveret plads. – *Dacapo*: (ital.) forfra, om igen. – *Genier*: (af lat. genius) ånder. – *mirabile dictu*: (lat.) her: mærkeligt nok.
- 124 *Astrakan*: lokalitet i det sydøstlige Rusland. – *Pas de deux*: balletdans for to. – *ein grosses ...*: et stort romantisk tryllespil af A.B. med nye dekorationer og nyt maskineri. – *Adolph Bäuerle*: (korrekt: Bäuerle) østrigsk forfatter (1786-1859), har begået en række Wienerfolkekomedier. – *Lindane ...*: Lindane eller tøffelmageren i feriger. Stryket (1824) var opr. med musik af Fr.A. Kanne, HCA har dog set en bearbejdelse ved Bartsch og Kugler. – *Don Juan*: Mozarts opera *Don Giovanni* (1787). – *Subject*: emne.
- 125 *Schmelka*: Heinrich Ludwig Schm. (1780-1837). – *Spitzeder*: Josef Sp. (1796-1832). – *Krähwinkler Maneer*: på molbo-vis. Kan referere til en farce af A. Bäuerle: *Die falsche Catalani in Krahwinkel* (ordet Krähwinkel bruges om et provinshul). – *Tivolis*: ref. til forlystelsesetablissemnet Tivoli-Vauxhall ved Paris. – *gamle Deurient*: Ludwig Devrient (1784-1832), kendt som fremragende karakterskuespiller. – *Onkel Brand*: skuespil (1830) oversat af Louis Angely (se slutn. af kap. 12); stykket bygger på en roman (1802) af Pagault-Lebrun. – *første*: bedste. – *Scribe*: Eugene S. (1791-1861) fransk succesdramatiker. (La dévote: den fromme. La famille de Riquebourg: familien R. Opført på Det kgl. T. fra dec. 1831 i J.L. Heibergs oversættelse. Les premières amours: den første kærlighed (1825). Opført på Det kgl. T. i J.L. Heibergs oversættelse fra juni 1831. Udførligt omtalt i Søren Kierkegaards *Enten – Eller I* (1843)). – *der Fachers*: (viften) komedie af Carlo Goldoni (1830). – *Possen*: farcen. – *der Nasenstäber*: (næsestyveren) af Ernst Raupach (1830). – *das Mädchen aus der Feenwelt ...*: (pigen fra feverdenen eller bonden som millionær) skuespil af Ferdinand Raimund (1826). – *die neue Amazonen*: se note t. s. 47. – *Thiergarten*: Berliner kvarter. Opr. et jagtrevier (jvf. ordret overs: dyrhaven) indhegnet på kurfyrstens foranstaltning. Af Fr. d. Store åbnet som park 1762, senere opløst af byens udvikling. Beliggende ved Potsdamer Tor. – *Herkules paa Skilleveien*: alm. talemåde om vanskeligt valg. Ref. til motiv fra Xenofons *Memorabilia*, hvor Hercules skildredes som stående over for valget mellem to veje, dydens og vellystens. – *Holtay*: Karl von Holtei (1798-1880), ty. digter og skuespiller.
- 126 *La Motte-Fouqué*: Friedrich Baron de L. (1777-1843), ty. forf. Har bl.a. skrevet eventyrfortællingen *Undine* (1811), som har inspireret HCA til eventyret »Den lille Havfrue». – *Raupach*: Ernst Benjamin Salomon R. (1784-1852), dengang meget populær teaterforfatter. – *Clawen*: H.C.I.